השוחט פרק שני חולין

השוחט [א]אחד בעוף ושנים בבהמה שחיטתו כשרה [ב]ורובו של אחד כמוהו רבי יהודה אומר [ג]עד שישחוט את הווריד[ין] [ד]חצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה שחיטתו פסולה [ה]רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה שחיטתו כשרה: **גמ'** השוחט דיעבד אין לכתחלה לא שנים בבהמה לכתחלה לא עד כמה לשחוט וליזיל איבעית אימא [ו]אאחד בעוף [ז] ואיבעית אימא ארובו של אחד כמוהו (כמ"ש סימן) אמר רב כהנא מנין לשחיטה [ח]שהיא מן הצואר שנאמר [ט]ושחט את בן הבקר ממקום [י]ששח חטהו [יא]ממאי דהאי חטהו לישנא דדכויי הוא דכתיב [יב]וחטא את הבית ואיבעית אימא מהכא [יג]תחטאני באזוב ואטהר ואימא מזנבו שח מכלל שזקוף בעינן והא שח ועומד הוא ואימא מאזנו בעינן דם הנפש וליכא ואימא דקרע ואזיל עד [יד] דם הנפש ותו שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מנלן אלא [טו]גמרא שחיטה מן הצואר נמי [טז]גמרא וקרא למאי אתא דלא לשוייה גיסטרא רב יימר אמר אמר קרא [יח]וזבחת ממקום שזב חתהו מאי משמע דהאי חתהו לישנא דמתבר הוא דכתיב [יט]אל תירא ואל תחת ואימא מחוטמו זב על ידי חתוי בעינן והאי זב מאליו הוא ואימא מלבו ותו שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מנלן אלא גמרא שחיטה מן הצואר נמי גמרא וקרא למאי אתא דלא לשוייה גיסטרא דבי ר' ישמעאל תנא ושחט אל תקרי ושחט אלא וסחט ממקום שסח חטהו ואימא מלשונו בעינן דם הנפש וליכא ואימא דקרע ואזיל עד דם הנפש ותו שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מנלן אלא גמרא שחיטה מן הצואר נמי גמרא וקרא למאי אתא דלא לשוייה גיסטרא ותנא מייתי לה מהכא דתניא ר' חייא אמר מנין לשחיטה מן הצואר שנאמר [כ]וערבו בני אהרן הכהנים את הנתחים שאין ת"ל את הראש ואת הפדר מה ת"ל את הראש ואת הפדר והלא ראש ופדר בכלל כל הנתחי' היו למה יצאו לפי שנאמר [כא]והפשיט את העולה ונתח אין לי אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה [כב] מנין לרבות את הראש שכבר הותז כו' [כג]ת"ל את הראש ואת פדרו וערך מדקאמר את הראש שכבר הותז כמכלל דשחיטה מן הצואר ותנא פתח בראש ופדר ומסיים בראשו ופדרו הכי קאמר מנין לרבות את הראש שכבר הותז ת"ל [כד]את הראש ואת הפדר וראשו ופדרו למה לי מיבעי ליה לכדתניא [כה]מנין לראש ופדר [כו]שקודמין לכל הנתחים ת"ל את ראשו ואת פדרו וערך

ופדר

השוחט. **שחיטתו כשרה.** בגמרא פריך שנים בבהמה מאי לשון דיעבד שייך ביה אלא כמה ישחוט וילך: **אחד בעוף.** בגמרא [ע"ב] תני טעמא: **ורובו של אחד.** של כל אחד ואחד: **ווריד[ין].** חוטי הצואר שמקלחין את הדם ובגמרא (לקמן דף מח:) מפרש דאעוף קלי ומשום להוציא את הדם: **רוב אחד בעוף כו'.** בגמרא (שם דף כט.) פריך הא תנא ליה רישא: **גמ' השוחט.** על כרחך דיעבד משמע הלכך קשיא לן ב' בבהמה לכתחלה אלא קני בהכי נתמיה: **אאחד בעוף.** קלי השוחט לכתחלה אצריכה רבנן תרוייהו משום הרחקה לעבירה דאמר אלא אתי למיעבד רובא דחד: **מן הצואר.** מן הגרון: **ששח.** שכופף: **חטאו.** הכשירהו לאכילה וטהרהו. ליטנא אחרינא חטאו הוצא את דמו ונקהו. ולהאי ליטנא גרסינן חטאו ליטנא דדכויי הוא ולליטנא קמא גרסינן דאכשורי הוא: **ואימא מזנבו.** שכפוף תמיד: **ששח.** משמע כופף ולא[ר] כפוף מכלל שבדרך הליכתו הוא זוקף: **מאזנו.** שהוא כופפה כשהוא רוצה: **דם הנפש.** דהא בקדשים כתיב ודם הנפש בעינן לזריקה דכתיב דמו בנפשו הוא ואני נתתיו לכם על המזבח וגו' [ויקרא יז] דם שהנפש יוצאה בו מכפר[ה]: ה"ג **ותו שהייה דרסה חלדה כו'** ולא גרסינן **וליטעמיך: וקרא למאי אתא.** כיון דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הן: **דלא לשוייה גיסטרא.** אלא יתמוך כל המפרקת לשנים דהכי משמע חטאו הוצא את דמו ותו לא ולאידך ליטנא[ר] הכשר אכילתו דהיינו הסימנין ותו לא. ליטנא אחרינא דלא לשוייה גיסטרא אלא דרוס אע"ג דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הם יש מהם שנכתבו כגון דרסה דמפקינן לקמן [ג:] מושחט אין ושחט אלא לשון ומשך וכי גמירי הלכתא אשמעינן ודרסה קרי גיסטרא כדתנן במתניתין[ו] היה שוחט והתיז את הראש בבת אחת אלמא דרסה לשון התזת ראש בבת אחת קרי לה דהיינו גיסטרא מפני שהמולין ומניח אינו מותך אלא לפי דעתו וכשהוא רואה מושך את ידיו אבל הדוחס זה החותך כמו שחותכין מקל דק או לענת או קפלוט שחותך בכח ומתיז להלן: **שזב.** שדמו זב: **חתאו.** שבראו כלומר חתכהו: **מחוטמו.** שהוא זב ליתה תמיד דהא דם נקרא לא כתיב: **לבו.** אם תתקע בו סכין הוא זב דם הלבה: **דלא לשוייה גיסטרא.** ולא ידרוס דהכי משמע חתהו עד שיזוב ומו לא אבל דוחס אין בידו למנוע ומשוך ידו. וגליטנא אחרינא דלפרישת חתהו עד מקום שהוא זב ומו לא. מר ליף מהאי קרא ומר ליף מהאי קרא: **ששח.** שמוליא קול: לשון מסייע להוליא קול ובבכורות (דף מ.) נמי לענין מומין בבהמה תנן ושניטל רוב המדבר בלשונו[ז]: **וקנא מייתי לה מהכא.** אמולמי מייתי לה מקראי לעיל או מגמרא דלאמרן אבל תנא דמורת בהמה [ויקרא פרק ו] מייתי לה מהכא: **אין לי.** שקרויין נתחים: **אלא אוסן שיבאם בכלל הפשטה.** דלכתיב והפשיט ונתח וגבי עריכה דכתיב נתחים בנתחים הנפשטים משמע: **מנין לרבות.** בכלל עריכה גם את הראש שאינו בכלל הפשטה שהרי[ז] הותז בשחיטה קודם הפשטה דכיון דנתחתו סימנין קרי ליה הותז מפני שכל מיותו תלוי בהן וכמנת בדיקולא דמיא ובכלל הפשטה אינו אלא קרב כמות שהוא דלאמרינן בזבחים (אל) (דף פה:) למר [ח][שבראשי הכבשים ושער] שבזקן התיישים [ט][והעלמות והגידין] והקרנים והטלפים ו[י] [יא][שנאמר [ויקרא אל] והקטיר הכהן את הכל המזבחה]: **תלמוד לומר את ראשו ואת פדרו וגו'.** ולקמיה פריך תלמוד לומר את הראש ואת הפדר מיבעי ליה למיתני דהא ביה קיימינן: **מכלל דשחיטה מן הצואר.** דאי לאו הכי בנמאי הותז: ופרכינן **תנא אפה כראש ופדר.** למה נאמר את הראש ואת הפדר ואם כראשו ופדרו דקאמר תלמוד לומר את ראשו ואת פדרו וערך: הכי גרסינן **וראשו ופדרו מיבעי ליה לכדתניא כו'.** והכי מסיים תנא למתניתין:

ופדר

השוחט. ר' יהודה אומר עד שישחוט את הווריד[ין]. דוקא בעוף הואיל ולולהו כולו כאחד מוקי לה בגמרא וכרבי יהודה קיימא לן כדאמר בפ"ק דבכורות (דף ח:) הזהרו בווריד[ין] כר' יהודה ונראה דדוקא לכתחלה אבל אם נלאה דיעבד ולא נתחתו הווריד[ין] שרי כדמוכח בגמרא דקאמר רב פפא ריש בחולין מהכא דקאמר ר' יהודה עד שישחוט את הווריד[ין] ופליגי רבנן עליה ואי אמרת בקדשים אמאי פליגי עליה הוא עצמו לדם הוא צריך [ט]ואי ר' יהודה בדיעבד נמי אסר דלמא לכתחלה מודו רבנן אבל בדיעבד פליגי עליה לכך נראה דפשיטא ליה דרבי יהודה לא קאמר אלא לכתחלה והא דקאמר בתוספתא דרבי יהודה פוסל בעוף עד שישחוט את הוושט ואת הווריד[ין] לאו דוקא פוסל בדיעבד אלא כלומר אסור: **חצי** אחד בעוף. ה"ה אחי כל אחד ואחד כדי כל אחד נקט אחי אחד ומרישא נמי שמיע ליה דדוקא כדי בעינן ולא נקטיה אלא אגב דבעי למתני אחד ואחי בבהמה אע"ג דהוי טפי מרוב הבעים בין בכל שחיטה פסולה: **שנים** בבהמה לכתחלה לא עד כמה לשחוט וליזיל. ואי משום ווריד[ין] אפילו ר' יהודה מודה בבהמה הואיל ומנתחה אבר אבר כדלקמן (דף כח:): **ורבו** שהייה דרסה וחלדה בו'. בכל הספרים גרסינן וליטעמיך ובקונטרס הגיה ותו וקשה לפירושו דאי הש"ס קאמר לה ומסיק דקרע אמת דלא לשוייה גיסטרא וכן בסמוך גבי קרע דוזבחת מוקי לקרע דלא לשוייה גיסטרא למה לי תרי קראי להכי ועוד דמפרש דלא לשוייה גיסטרא אלא יתמוך הלומר עם הסימנין היכי משמע [ט] מושחט ועוד אמאי ס"ד שיתמוך המפרקת אחר שחיטת הסימנין ורואה כגירסת הספרים דגרסי וליטעמיך ורב כהנא קאמר לה [י] שחיטה מן הצואר נמי גמרא ולא מאזנו ולא מחוטמו אבל אכתי לא ידעינן מהיכן מתחיל לי מן העורף כמליקה או מגד הגרון בסימנים ולהכי אתא ושחט ושחט לומר ממקום ששח וקיימא [כ] מילתא דרב כהנא דקאמר מנין לשחיטה מן הצואר דהייטו גרון כדתנן לעיל (דף יט:) שכל הצואר כשר לשחיטה וכל העורף כשר לנמליקה: **מנין** לרבות את הראש שכבר הותז כו'. משמע דלא הוי בכלל ונתת אותה לנתמיה ותימה דבפ"ק (לעיל דף יא.) אמר אמתי מרלשה של עולה דרמנא אמר [יא] לנתמיה ולא נתמיה לנתמיה ויש לומר דהלר ערביה וערבו בני אהרן הכהנים לת הנתחים ואת הראש שכבר הותז מבלל דשחיטה מן הצואר. לא אתא אלא למעוטי זנבו אבל אכתי לא ידעינן אי מן הצואר אי מן העורף:

ופדר

מסורת הש"ס

[א] (לעיל יט.), [ב] (לקמן מח:), [ג] (נדה לא: ע"ש), [ד] (יומא סה:), [ה] (כריתות כב.), [ו] (לקמן ג:), [ז] בש"ס: אלאעוף, [ח] מהר"מ וש"ם.

תורה אור השלם

1. וְשָׁחַט אֵת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א ה
2. וְחִטָּא אֶת הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפּוֹר וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרֶז וּבָאֵזוֹב וּבְשָׁנִי הַתּוֹלָעַת: ויקרא יד נב
3. תְּחַטְּאֵנִי בְּאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אֶלְבִּין: תהלים נא ט
4. כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאָכַלְתָּ בִשְׁעָרֶיךָ בְּכָל אַוַּת נַפְשֶׁךָ: דברים יב כא
5. רְאֵה נָתַן יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת הָאָרֶץ עֲלֵה רֵשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת: דברים א כא
6. וְעָרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֶר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא א ח
7. וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֹלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ: ויקרא א ו
8. וְנִתַּח אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת פִּדְרוֹ וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִّזְבֵּחַ: ויקרא א יב

גליון הש"ס

גמ' אאחד בעוף. עיין לעיל דף כח ע"ב תוס' ד"ה ואיבע מבדיל: **שם ששח** חטהו. עיין בגמרת מייס סנהדרין דף קיב ע"ב ד"ה מאי דתמני:

הגהות הב"ח

(**א**) רש"י ד"ה מנין וכו' כדאמרינן מנמוס והקריב הכהן את הכל לרבות נמ': (**ב**) תוס' ד"ה ומו וכו' וכו' וקיימא השתא מילתא דרב כהנא:

רבינו גרשום

ושנים בבהמה לכתחלה לא. כלומר בהמיהה עד כמה לשחוט וליזיל. איבעי תימא אאחד בעוף. כלומר [קאין השוחט: ממקום ששח חטהו. כלומר לשון רישת אדם וגו': וקרא למאי אתא. כלומר ושחט את בן הבקר וכו': אימא מלבו שנעשן סכין (לו דמו) [בלב וחוזב דם] הרבה: מקום ששח חטייהו. כלומר שגועה דהו גרונו: ואימא מלשונו. כלומר שגועה מלשונו: והנא דמתניתין מייתי לה מהכא וכו' מנין לרבות את הראש שכבר הותז כלומר (מתי) [כבר] הותז בשעת שחיטה קודם דהפשיט העולה. ראשו ופדרו מה ת"ל הא נפקא ליה מאת הראש ואת הפדר מיבעי ליה וכו':

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ח מהל' שחיטה הל"ט סמג עשין סב טוש"ע יו"ד סי' כח ס"ב ב טוש"ע יו"ד סי' כב סעיף ח:
ג ג מיי' שם הל"י סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כח סעיף כ:
ד ד מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעיף ח:
ה ה מיי' שם הל"ח וע"ש סמג שם טוש"ע שם סי' כ סעי' ח:
ו ו ז מיי' שם הל"ל טוש"ע סי' ח:
ז ח מיי' פ"ו מהל' מעשה קרבנות הל"י ח:

מוסף רש"י

ורובו של אחד כמוהו. ופס לא אמט אלא רוב הסימן ומלך לו כסדה (לעיל יט.). **עד שישחוט** את הווריד[ין]. ביתין מימין הלומר ומנמאלו (הפרדס עוד' קכג). **כדי** שיצא כל הדם ולא אמר כן אלא בעוף הואיל ולולהו כולו כאחד (ברכות ח:). **ממקום** ששח חטהו. פי' ממקום שמדבר טהרהו (הפרדס עוד' קכג).

שיטה מקובצת

א) ואיבעית אימא ארובו של א' כמוהו. נ"ב נ"א בס"י ארוב שנים בבהמה: **ב**) ואימא דקרע ואזיל עד דמטי לדם הנפש ותו: **ג**) מנין לרבות את הראש שבבר הותז. נ"ב רש"י זבחים דף לה ע"א: **ד**) ששח משמע כופף ולא משמע כפוף (כופף) מכלל שבדרך הליכתו: **ה**) ולאידך ליטנא עשה לו הכשר אכילתו דהיינו: **ו**) שהרי כבר הותז בשחיטה קודם הפשטה: **ז**) והקרנים והטלפים יעלו בזמן שמחוברים שנאמר והקטיר הכהן את הכל וכו': **ח**) ואי ר' יהודה בדיעבד נמי אסר דילמא לכתחלה מודו רבנן אבל בדיעבד פליגי עליה ואין לומר אפי' [בדיעבד] ס"ל שיש לפסול משום דלדם [הוא] צריך דהא בדיעבד אפי' בקדשים כשר ולא מצריך שיתחוך כל השנים אפי' בדיעבד [אלא לכתחילה] מיהו צריך והא דקאמר ר' יהודה עד שישחוט את הוושט ואת הווריד[ין] בבריתא בגמ' לפי מאי דפרישית דר' יהודה איירי לכתחלה ה"פ שחט כבר קנה שהוא סימן ראשון עדיין צריך לכתחלה שישחוט גם את הוושט ואת הווריד[ין] וכיהו לפי מאי דהוה ס"ד לפיוני מינה לרב אדא בר אהבה דאמר וושט ולא קנה הוי צריך [לפרש] עד שישחוט בדיעבד ואת הווריד[ין] לכתחילה לכך נראה דפשיטא ליה דר' יהודה וכו' ע"כ מצאתי בתוס' כ"י: **ט**) הכי משמע זה מרשה' ועוד: **י**) שחיטה מן הצואר נמי גמרא נ"ב בתוס' כ"י זהו דבור בפני עצמו הוא מקושר עם הדבור האחר: **יא**) דרשמנא אמר אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים ריי"ל הדבר ערביה וערבו בני אהרן:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com